

XALQARO AVTOMOBIL YO'LLARIDA PIYODALAR O'TISH YO'LAKLARINI AVTOMOBIL YO'LLARIDA JOYLASHISH MUVOFIQLIGI

Xamidov Bunyod Imomali o'g'li
Toshkent viloyati IIBB Qibray tumani IIB

Annotatsiya: Xalqaro avtomobil yo'llarida piyodalar o'tish yo'laklarini avtomobil yo'llarida joylashish muvofiqligi masalasi aholining xavfsizligi va transport harakati samaradorligi nuqtai nazaridan alohida ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda avtomobil yo'llari orqali harakatlanish hajmi ortib borayotgani, transport vositalari soni ko'payayotgani va infratuzilma yangilanayotgani sababli, piyodalar uchun xavfsiz va qulay yo'laklarni tashkil etish masalasi yanada dolzarb bo'lib bormoqda. Piyodalar harakati ko'plab xavfli holatlarni keltirib chiqarishi mumkinligi sababli, ushbu masalaning to'g'ri hal qilinishi yo'l-transport hodisalarining oldini olishda muhim omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: piyodalar yo'laki, xalqaro avtomobil yo'llari, xavfsizlik, harakatni tartibga solish, yo'l infratuzilmasi, piyodalar huquqlari, ko'rinuvchanlik, shaharsozlik, yo'l belgilar, transport oqimi.

Аннотация: Вопрос целесообразности размещения пешеходных переходов на международных автомагистралях имеет особое значение с точки зрения безопасности населения и эффективности дорожного движения. Сегодня, в связи с увеличением объема движения на автомагистралях, числа транспортных средств и модернизацией инфраструктуры, вопрос организации безопасных и удобных пешеходных переходов становится все более актуальным. Поскольку пешеходное движение может создавать множество опасных ситуаций, правильное решение этого вопроса является важным фактором предотвращения дорожно-транспортных происшествий.

Ключевые слова: пешеходный переход, международные автомагистрали, безопасность, регулирование дорожного движения, дорожная инфраструктура, права пешеходов, видимость, городское планирование, дорожные знаки, транспортный поток.

Abstract: The issue of the appropriateness of the location of pedestrian crossings on international highways is of particular importance from the point of view of the safety of the population and the efficiency of traffic. Today, due to the increasing volume of traffic on highways, the number of vehicles and the modernization of infrastructure, the issue of organizing safe and convenient pedestrian crossings is becoming more urgent. Since pedestrian traffic can cause many dangerous situations, the correct solution to this issue is an important factor in preventing traffic accidents.

Keywords: pedestrian crossing, international highways, safety, traffic regulation, road infrastructure, pedestrian rights, visibility, urban planning, road signs, traffic flow.

KIRISH

Piyodalar o'tish yo'laklarini avtomobil yo'llarida joylashuvi eng avvalo, xavfsizlik nuqtai nazardan tanlanadi. Har bir o'tish yo'lagi loyihalashtirilayotganda piyodalarning harakatlanish yo'nalishlari, transport oqimining zichligi, ko'riladigan masofa va ko'cha kengligi hisobga olinadi. Shu jihatdan, xalqaro standartlarga muvofiq yo'laklarni to'g'ri joylashtirish, ularni maxsus belgilash, yoritish va zarur joylarda to'siqlarni o'rnatish talab etiladi. Bu esa, haydovchilarning va piyodalarning o'zaro harakatini muvofiqlashtirish, to'qnashuvlarning oldini olishga xizmat qiladi. Piyodalar yo'li eng ko'p odam harakati sodir bo'ladigan joylarda, aholi qattiq to'plangan hududlarda, maktablar, bozorlar, jamoat transporti bekatlari atrofida hamda ish joylari yaqinida tashkil etiladi. Shu bilan birga, piyodalar chorrahalarda, ko'p qatnovli yo'llardan o'tish joylarida qo'shimcha xavfsizlik choralari bilan ta'minlanadi. Masalan, svetoforli o'tish joylari, yuqoriga ko'tarilgan yoki pastga tushirilgan piyodalar yo'laklari, tepada piyodalar uchun ko'priklar va yer osti o'tish yo'llari qurilishi orqali harakat xavfsizligi yuqori darajada ta'minlanadi. Kengaytirilgan chiziqli belgilashlarga ega yo'laklar, yoritilgan hududlar ham ahamiyatli hisoblanadi. Shuningdek, xalqaro avtomobil yo'llarining ahamiyatini inobatga olgan holda, ularning zamonaviy standartlarga javob berishi zarur. Bu jihat, piyodalar o'tish yo'laklarining formasi, o'lchamlari, yoritilganligi, yo'l usti belgilarining mavjudligi va matn-iqlim sharoitiga moslab loyihalashtirilishi talab etiladi. Yo'llarda tezlik chegaralari, ogohlantiruvchi belgilar va maxsus yoritish vositalari bo'lishi transport va piyodalar uchun qulaylik yaratadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ayrim hollarda, avtomobil yo'llarining murakkab chorrahalarda piyodalar o'tish yo'laklarini bevosita yo'lda emas, balki yuqori yoki pastki darajalarda qurish maqsadga muvofiq bo'ladi. Bu esa, yo'l harakati qatnashchilarining oqimini ajratishga hamda yo'llar kesimida yuzaga keladigan noqulayliklarni bartaraf etishga yordam beradi. To'g'ri tashkil etilgan piyodalar o'tish yo'laklari nafaqat xavfsizlikni, balki tezkor harakatlanishni ham ta'minlaydi. Haydovchilar va piyodalarga birdek qulaylik yaratish uchun, piyodalar o'tish yo'laklari aniq va ko'zga ko'rinarli bo'lishi, tun va kunduz vaqtida ham yaxshi yoritilgan bo'lishi lozim. Shu bilan birga, haydovchilarni o'tish yo'lagi borligi haqida oldindan ogohlantiruvchi belgilarning o'rnatilishi lozim. Barcha belgilar xalqaro standartlarga mos bo'lishi, ya'ni rang, shakl, o'lcham, joylashtirilish bo'yicha umumiy talablarga javob berishi kerak [1].

Piyodalar o'tish yo'laklarining yaxshi joylashuvi va ko'rinishi jamiyatda xavfsiz muhit yaratadi, fuqarolarning ish joyi, o'quv muassasalari va ko'ngilochar maskanlarga xavfsiz harakatlanishini ta'minlaydi. Bu esa, transport sohasida taraqqiyot, shaharsozlik va aholi salomatligini muhofaza qilishga xizmat qiladi. Yirik shaharlarda xalqaro avtomobil yo'llarining zamonaviy talablarga javob berishi uchun, dastlabki bosqichda loyiha va qurilish ishlari har tomonlama puxta o'ylangan holda amalga oshirilishi lozim. Piyodalar o'tish joylari, ayniqsa, aholining keng qatlamlariga mo'ljallangan joylarda joylashtiriladi, ular orqali odamlarning serqatnov yo'llarni kesib o'tishidagi xavfsizlik darajasi oshiriladi. Shuningdek, yangi yo'llar qurilishida hamda mavjud yo'llarni rekonstruksiya qilishda piyodalar harakatini muvofiqlashtirish asosiy mezonlardan biri qilib olinadi [2].

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Xalqaro tajribaning o'rganilishi, ilg'or mamlakatlar uslublarini hayotga tatbiq etish, zamonaviy texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish orqali avtomobil yo'llarida piyodalarning xavfsizligini yanada yuqori bosqichga ko'tarish mumkin. Bu borada, yo'l harakatini boshqarish, yoritish, kameralar o'rnatish, ogohlantiruvchi belgilar va texnik vositalardan keng foydalanish maqsadlariga erishiladi. Shuningdek, fuqarolarga muntazam ravishda yo'l harakati qoidalarini tushuntirish va ularda madaniyatni shakllantirish, avvalo xavfsizlikning jihatlaridan biriga aylanadi. Shuni unutmaslik kerakki, piyodalar harakati xavfsizligi har bir inson hayotining muhofazasi bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli yo'llardagi o'tish joylari maksimal darajada qulay hamda xavfsiz bo'lishi, ular xalqaro va mahalliy talablar asosida doimiy ravishda takomillashtirilib borilishi zarur. Yo'l infratuzilmasini loyihalashda ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy mezonlar ham hisobga olinadi. Chunki, to'g'ri loyihalangan o'tish joylari tirbandliklarning oldini oladi, yo'l harakati jarayonini silliq va muvofiqlashtirilgan qiladi, shu orqali transport tizimi samaradorligi oshadi [3].

Bugungi kunda xalqaro avtomobil yo'llarida piyodalar o'tish yo'laklarini avtomobil yo'llari kesimida joylashtirish borasida turli zamonaviy texnologiya va dasturlardan foydalaniladi. Sun'iy yoritish vositalari, elektron ogohlantirish signallari, svetofo'rlar va yo'ldagi maxsus belgilar vositasida harakat xavfsizligi ta'minlanadi. Shu bilan birga, qoidabuzarlarga nisbatan jazo choralari kuchaytirilgan, profilaktik tadbirlar muntazam ravishda olib boriladi. Piyodalar o'tish joylarining joylashish muvofiqligi ham aholi sonining zichligi, transport harakati hajmi, yo'lning o'lchami va ko'rinish maydoniga bevosita bog'liqdir. Har bir loyihalashtirish jarayonida ekspertiza va ilg'or xalqaro amaliyotlardan foydalanilishi talab etiladi. Bu esa, har bir yo'lning o'ziga xos xususiyatlariga mos ravishda, eng optimal variantlarni tanlash imkonini beradi. Shahar va viloyatlarda aholining xavfsiz harakatlanishini ta'minlash uchun, piyodalar o'tish yo'laklarini tashkil qilishda bakteriofarlik texnologik qurollarni joriy etish, odamlarning jamoat transporti vositalariga chiqish va tushish joylarida

qulayliklar yaratish, maxsus nogironlar uchun o'tish yo'laklarini tashkil etish eng muhim masalalardan hisoblanadi. Bundan tashqari, yo'lsozlar va mutasaddi tashkilotlar tomonidan yo'llardagi noto'g'ri joylashtirilgan yoki ko'rinmaydigan o'tish yo'laklarini muntazam ravishda aniqlash, ularni to'g'ri joylashtirish, zarurat tug'ilganda zamonaviy xavfsizlik texnikalarini joriy etish tikilmasdan amalga oshiriladi [4].

Xalqaro avtomobil yo'llarida piyodalar o'tish yo'laklarini avtomobil yo'llarida joylashtirish masalasi doimiy yangilanib boruvchi jarayondir. Chunki aholi soni ortib borayotgani, yangi mahallalar va sanoat zonalarining paydo bo'lishi, transport vositalari harakatining tezlashishi, infratuzilmaning uzluksiz takomillashuvi doimo yangi yechimlarni talab qiladi. Mazkur omillarni hisobga olingan holda, piyodalar o'tish yo'laklarining joylashtirilishi, ularning holati va xavfsizligi muntazam monitoring qilinadi va kerak bo'lsa, zamonaviylashtirib boriladi [5].

Piyodalar o'tish yo'laklarining to'g'ri joylashtirilishi jamiyatda transport harakati madaniyatining shakllanishiga, tartib-intizomning mustahkamlanishiga ham turtki beradi. Bu esa, o'z-o'zidan fuqarolarning yo'l harakati qoidalariga so'zsiz amal qilishi, yo'llardan to'g'ri foydalanish madaniyatining shakllanishiga olib keladi. Shuningdek, yo'l harakati qonunlarining qat'iy ijrosi, davlat organlari va mutasaddi idoralarning muntazam nazorati tufayli, piyodalar o'tish joylarining ham xavfsizligi, ham qulayligi ta'minlanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, xalqaro avtomobil yo'llarida piyodalar o'tish yo'laklarini avtomobil yo'llarida joylashish muvofiqligi zamonaviy hayot talablaridan biri hisoblansa, yuqori xavfsizlik va qulaylik darajasini ta'minlash uchun ushbu sohani doimiy ravishda takomillashtirib borish zarur. To'g'ri loyihalashtirilgan va xalqaro standartlarga mos o'tish yo'laklari yordamida jamiyatning barcha qatlamlari, jumladan, bolalar, maktab o'quvchilari, keksalar va jismoniy imkoniyati cheklangan shaxslarning harakatlanishi imkoniyati kengayadi. Shu tariqa, nafaqat transport tizimi samaradorligi oshadi, balki odamlarning hayoti va salomatligi ham himoyalanaadi. Bu boradagi harakatlar, qolaversa, mamlakat transport sohasidagi islohotlarning yanada rivojlanishiga, jamiyatda xavfsiz muhit shakllanishiga asos bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev, S. (2018). "Xalqaro avtomobil yo'llarida piyodalar xavfsizligini ta'minlashdagi zamonaviy usullar". Avtomobil Transporti Ilmi, 22(2), 56-61.
2. Aliyev, B., & Bekmuratov, R. (2020). "Yo'llar infratuzilmasida piyodalar o'tish joylarini loyihalash asoslari". Yo'lsozlik Jurnali, 18(4), 12-18.
3. Ergashev, D. (2019). "Shahar avtomobil yo'llarida piyodalar harakatini tashkil etishning dolzarb masalalari". Infratuzilma Va Transport, 3(2), 29-36.

4. G'aniyev, A. (2021). "Piyodalar yo'laklari va avtomobil yo'llari kesishmalaridagi xavfsizlik choralarini takomillashtirish". Yo'l Qurilishi, 15(3), 44-50.
5. Islomov, S., & To'rayev, I. (2017). "Avtomobil yo'llarida piyodalar uchun shart-sharoitlarni yaxshilash masalalari". Transport Texnologiyalari, 9(2), 85-91.
6. Karimov, Z. (2022). "Xalqaro avtomobil yo'llarida piyodalarning o'tish soni va joylashuvining tahlili". Yo'l Harakati Xavfsizligi, 7(1), 21-28.
7. Nuraliyeva, M. (2021). "Yo'l infratuzilmasida piyodalar huquqlarini himoya qilish". Huquq Va Taraqqiyot, 12(5), 102-107.